К. ҚАБЫЛҒАЗИНА

ҚАЗАҚ ТЕЛЕВИЗИЯСЫНЫҢ ТАРИХЫ

Оқу құралы

ҚАЗАҚ УНИВЕРСИТЕТІ БАСПА ҮЙІ

ӘОЖ 070
КБЖ 76.032
Қ 13

Баспаға әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті журналистика факультетінің Ғылыми кеңесі және Редакциялық-баспа кеңесі шешімімен ұсынылған
(№7 хаттама 5 шілде 2018 жыл)

Пікір жазғандар:
тарих ғылымдарының докторы, профессор ***С.Қ. Қозыбаев***
филология ғылымдарының докторы, профессор ***Н. Шыңғысова***

Қабылғазина К.
Қ 13 Қазақ телевизиясының тарихы: оқу құралы / К. Қабылғазина. – Алматы: Қазақ университеті, 2018. – 222 б.
ISBN 978-601-04-3612-1

Бүгінгі күні республика аумағында, алыс-жақын шетелдерге ақпарат таратып отырған ең ірі , көне медиа құрылым – «Қазақстан» арнасы. Телеарнаның жоғары сапалы техникалық құрылғылары заманауи телетаратылымдардың барлық талаптарына сай жұмыс атқаруда. Мемлекеттік тілді, жетілген салт-сананы, ғасырлар бойы қалыптасқан өнер мен мәдениетті соңғы уақытта өзекті болған латынша жазуға көшуді насихаттауда бұл арнаның орны тіпті бөлек. Елбасының тапсырмасы бойынша, 2011 жылдың 1 қыркүйегінен бастап «Қазақстан» Ұлттық телеарнасы 100 пайыз қазақ тілінде хабар таратуға көшті.

Аталмыш еңбек тәуелсіз Қазақстанның әлемдік деңгейде танылуына, дүние жүзінде саяси беделінің артуына, ел болашағын жалғастырушы ұрпақ келешегінің қалыптасуына зор үлес қосып отырған Қазақ телевизиясының тарихын сараптауға арналады.

ӘОЖ 070
КБЖ 76.032

© Қабылғазина К., 2018
© Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, 2018

Ақпараттық т
жатқан шақта бұқа
маңызы жыл өткен
қын маңызды ақпар
телеарналар қызмет

Телевизияның
көрсек, оның дами
рестердің үлкен ә
ақпараттың цифрл
рал-жабдықтарға д
на деңгейге шығуы
натудың басқа да т
номикалық формал

XXI ғасыр –
мыс істеуге барын
келей эфирде бағда
бағалай біле алат
арта түсті. Жалпы
құралдарсыз елесте
тілдегі, әр бағытта
жатады. Кез келге
түрлі идеологияға
болмасын біздің е
қандай мәселені к
лық бағытта дамып
осындай. Соғысты
насихаттау мен көр

Әрине, мемлеке
бағытты қалыптаст
ақпараттарды беруд
танытып отырғанда
алдымен ұлттық қа
номикалық даму,
бағыттарды ұстанат
мен хабарларының

АЛҒЫ СӨЗ

Ақпараттық технологиялар асқан жылдамдықпен дамып келе жатқан шақта бұқаралық ақпарат құралдарының да қоғам өміріндегі маңызы жыл өткен сайын артып келеді. Бүгінгі таңда Қазақстан халқын маңызды ақпараттармен қамтамасыз етіп отырған Қазақстандағы телеарналар қызметінің маңызы ерекше екендігі айқындала түсті.

Теледизияның әсер етуші функциясының жоғары екендігін ескерсек, оның дами түсуіне коммуникациялық технологиялық прогрестердің үлкен әсер ететінін атап өткен жөн. Интернеттің дамуы, ақпараттың цифрлануы, конвергенция және жеке электронды құрал-жабдықтарға деген қажеттілік дәстүрлі медиа саласының жаңа деңгейге шығуын талап етеді. Яғни аудиториямен байланыс ортатудың басқа да техникалық, ұйымдастырушылық, өндірістік, экономикалық формалары мен тәсілдері жандана түсуде деген сөз.

XXI ғасыр – жоғары технологиялар дәуірі. Телеарнада жұмыс істеуге барынша қабілетті мамандардың өндіріске келуі, тікелей эфирде бағдарлама жүргізуге және телеақпараттың сапасын бағалай біле алатын тележурналистер қажеттілігі де соған орай арта түсті. Жалпы бүгінгі өмір сүріп отырған қоғамды ақпараттық құралдарсыз елестету қиын. Жер әлемдегі болып жатқан оқиғалар әр тілдегі, әр бағыттағы ақпарат құралдары өкілдері арқылы таралып жатады. Кез келген ақпарат тарататын бұқаралық құралдары әртүрлі идеологияға қызмет етеді. Алайда қай кезеңде, қай қоғамда болмасын біздің елдегі БАҚ өкілдеріне кімді, нені жақтаймын, қандай мәселені көтеремін десе де еріктері, өйткені демократиялық бағытта дамып келе жатқан жас мемлекеттің ұстанған саясаты осындай. Соғысты, ұлтаралық қақтығысты, зорлық-зомбылықты насихаттау мен көрсетуге заң жүзінде тыйым салынған.

Әрине, мемлекеттік билік саясатын жақтайтын саяси ақпараттық бағытты қалыптастырушы арналар оппозициялық сарындағы саяси ақпараттарды беруде бейтарап бағыт ұстанып, либералдық көзқарас танытып отырғандар да бар. Қазақстанның мемлекеттік телеарналары алдымен ұлттық қауіпсіздік, сыртқы бедел, ішкі тұрақтылық, экономикалық даму, әлеуметтік гүлдену, рухани жаңғыру сынды бағыттарды ұстанатыны белгілі. Сөйте тұра олар бағдарламалары мен хабарларының тақырыбы мен мазмұнын өздері белгілейді.

МАЗМҰНЫ

Алғы сөз 3

Қазақ телевизиясының құрылуы мен қалыптасуы, даму бағыттары (1958–1970 ж.)... 12

Қазақ телевизиясының ұлттық сана мен тілді сақтаудағы рөлі (1970–1980 ж.)... 42

Қазақ телевизиясының жариялылық пен қайта құру жылдарындағы рөлі (1980–1990 ж.) 64

Ұлттық арнадағы балалар мен жастар хабарлары қаһында 106

Тәуелсіздік мемлекет жарияланғаннан кейінгі отандық телевизиядағы өзгерістер (1995–2000 ж. жаңа кезең) 122

Қазақ телевизиясы режиссурасының қалыптасу жолдары 158

Тәуелсіз мемлекет телевизиясы жаңа кезеңде (2000-2017 ж.) 176

Қорытынды 204

Сілтемелер 209

Глоссарий.. 214